

סדנה בנושא שמחה / אוריאל בן יצחק

1 משנה תורה - ספר זמנים - הלכות שביתת יום טוב פרק ו

טז שבעת ימי הפסח ושמונת ימי החג עם שאר ימים טובים, כלם אסורים בספד ותענית. וחיב אדם להיות בהן שמח וטוב לב, הוא ובניו ואשתו ובני ביתו וכל הנלוים עליו, שנאמר "ושמחת, בחגך...". (דברים טז, יד). אף על פי שהשמחה האמורה כאן, היא קרבן שלמים כמו שאנו מבארים בהלכות חגיגה, יש בכלל אותה שמחה, לשמח הוא ובניו ובני ביתו כל אחד ואחד בראוי לו.

יז כיצד: הקטנים, נותן להם קליות ואגוזים ומגדנות; והנשים, קונה להן בגדים ותכשיט כפי ממונו; והאנשים, אוכלין בשר ושותין יין, שאין שמחה אלא בבשר, ואין שמחה אלא ביין. וכשהוא אוכל ושותה, חיב להאכיל לגר ליתום ולאלמנה עם שאר העניים האמללים. אבל מי שנוגע דלתות חצרו ואוכל ושותה הוא ובניו ואשתו, ואינו מאכיל ומשקה לעניים ולמרי נפש--אין זו שמחת מצוה, אלא שמחת פרסו. ועל אלו נאמר "ובחיהם פלחם אונים להם, כל-אכליו יטמאו: כי-לחמם לנפשים" (הושע ט, ד); ושמחה כזו קלון היא להם, שנאמר "וזריתי פרש על-פניכם, פרש חגיכם" (מלאכי ב, ג).

2 משלי פרק טו פסוק ל

מאור עינים ישמח לב שמועה טובה תדושן עצם רש"י:

"ישמח לב" - ששואלין ממנו דבר ויודע מה להשיב ולפי פשוטו כמשמעו דבר שהוא תאוה למראות עינים משמח הלב ומצחצח תוגת הלב כגון גן ירק ונהרות המושכים מצודת דוד (רבי דוד אלטשולר, היה מחכמי אשכנז במאה ה-17, רב בפולין): הארת עינים בדבר המסופק ישמח לב כי אין בעולם שמחה כהתרת הספקות

3 שמואל א טז:

יד ורוח יהוה סרה מעם שאול ובעתתו רוח רעה מאת יהוה. טו ויאמרו עבדי שאול אליו הנה נא רוח אלהים רעה מבעתך. טז יאמר נא אדנינו עבדיך לפניך בבקשו איש ידע מנגן בפנור והיה בהיות עליך רוח אלהים רעה ונגן בידו וטוב לך.

יז ויאמר שאול אל עבדיו ראו נא לי איש מיטיב לנגן והביאתם אלי. יח ויען אחד מהנערים ויאמר הנה ראיתי בן לישי בית הלחמי ידע נגן וגבור חיל ואיש מלחמה ונבון דבר ואיש תאר ויהוה עמו. יט וישלח שאול מלאכים אל ישי ויאמר שלחה אלי את דוד בנגד אשר בצאן. כ ויחקו ישי חמור לחם ונאד יין וגדי עזים אחד וישלח ביד דוד בנו אל שאול. כא ויבא דוד אל שאול ויעמד לפניו ויאבהבו מאד ויהי לו נשא כלים. כב וישלח שאול אל ישי לאמר יעמד נא דוד לפני כי מצא חן בעיני. כג והיה בהיות רוח אלהים אל שאול ולקח דוד את הפנור ונגן בידו ורוח לשאול וטוב לו וסרה מעליו רוח הרעה.

4 איכה רבה א לא (תרגום חופשי)

סיפרו על אספסיינוס, המצביא הרומאי שצר על ירושלים בזמן המרד הגדול והלך לשחות בנהר, כשחזר לנעול את נעליו: תוך כדי שהוא נועל את נעליו, בין נעל אחת לשניה, הגיע שליח מרומי ובישר לו שנירון קיסר מת והוא נבחר להיות הקיסר החדש. הוא לא הצליח לנעול את הנעל השניה, ולא הצליח לחלוץ את הנעל הראשונה. רבן יוחנן בן זכאי, שבדיוק עמד לפניו לאחר שברח מהעיר הנצורה, הסביר לו, שכתוצאה מהשמועה הטובה ששמע, עצמותיו השמינו. הוא הציע לו לפתור את הבעיה בעזרת פסוק אחר מספר משלי, משלי יז כב: "ורוח נכאה תיבש גרם" (פירוט) - ביאו לפניו אדם שהוא שונא, שיכניס אותו לדיכאון, וכך העצמות שלו יתייבשו ויחזרו לגודלן הטבעי...

5 מגילת אסתר, פרק ה, פסוק יב

וַיֹּאמֶר הַמֶּן: 'אִיךָ לֹא הִבִּיֵּאתָ אֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה עִם הַמֶּלֶךְ אֶל הַמִּשְׁתֶּה אֲשֶׁר עָשִׂיתָ כִּי אִם אוֹתִי, וְגַם לְמַחֵר אֲנִי קְרוּא לָהּ עִם הַמֶּלֶךְ, וְכָל זֶה אֵינְנוּ שׁוֹה לִי, בְּכָל עֵת אֲשֶׁר אֲנִי רֹאֶה אֶת מַרְדֳּכָי הַיְּהוּדִי יוֹשֵׁב בְּשַׁעַר הַמֶּלֶךְ'. וַתֹּאמֶר לוֹ זָרַשׁ אֲשֶׁתּוֹ וְכָל אֲהָבָיו: 'וַיַּעֲשׂוּ עִץ גְּבֵה חֲמִשִּׁים אַמָּה, וּבִבְקָר אָמַר לְמֶלֶךְ וַיִּתְּלוּ אֶת מַרְדֳּכָי עָלָיו, וְבֹא עִם הַמֶּלֶךְ אֶל הַמִּשְׁתֶּה שְׂמֹחַ'. וַיִּיטֵב הַדָּבָר לְפָנֵי הַמֶּן, וַיַּעַשׂ הַעֵץ

6 אסתר ט כב

כַּיָּמִים, אֲשֶׁר-נָחוּ בָהֶם הַיְּהוּדִים מֵאִיְבֵיהֶם, וַהֲחִדֵּשׁ אֲשֶׁר נִהְפְּדוּ לָהֶם מִיָּגוֹן לְשִׁמְחָה, וּמֵאֲבָל לְיוֹם טוֹב; לַעֲשׂוֹת אוֹתָם, יָמֵי מִשְׁתֶּה וְשִׂמְחָה, וּמִשְׁלַח מְנוֹת אִישׁ לְרֵעֵהוּ, וּמִתְּנוּת לְאֲבִינָיִם.

7 רמב"ם הלכות פורים פרק ב הלכה יז

מוטב לאדם להרבות במתנות לאביונים מלהרבות בסעודתו ובמשלוח מנות לרעיו, שאין שם שמחה מפוארה אלא לשמח לב עניים ויתומים ואלמנות וגרים, שהמשמח לב אומללים האלו דומה לשכינה, שנאמר להחיות רוח שפלים ולהחיות לב נדכאים". וכתב שם המגיד משנה: "דברי רבינו ראויין אליו".

8 ליקוטי מוהר"ן ב סימן כג

מצווה גדולה להיות בשמחה תמיד

9 אבות ד א

בן זומא אומר:

איזהו חכם? הלומד מכל אדם, שנאמר: (תהלים קיט, צט) מכל מלמדי השכלתי כי עדותיך שיחה לי. איזהו גבור? הכובש את יצרו, שנאמר: (משלי טז, לב) טוב ארך אפים מגבור ומשל ברוחו מלכד עיר. איזהו עשיר? השמח בחלקו, שנאמר: (תהלים קכח, ב) יגיע כפיך כי תאכל אשריך וטוב לך. אשריך, בעולם הזה. וטוב לך, לעולם הבא. איזהו מכבד? המכבד את הבריות, שנאמר: (ש"א ב, ל) כי מכבדי אכבד ובזי יקלו: